

"Belki ağacın her bir cüz'ü, o kanun-u emrînin duygularının birer merkezi hükmündedir ki, uzun vasıtaları, perde olup bir mâni teşkil etmek değil, belki telefon telleri gibi birer vesile-i teshil ve takrib olur. En uzak, en yakın gibidir." İzah eder misiniz?

"Hattâ denilebilir ki, o cilve-i irade, o kanun-u emrî, o ukde-i hayatiye her birinin yanında bulunur, hiçbir yerde de bulunmaz. Güya şu muhteşem ağaçta meyveler, çekirdekler adedince o kanun-u emrînin birer gözü, birer kulağı var."

"Belki ağacın her bir cüz'ü, o kanun-u emrînin duygularının birer merkezi hükmündedir ki, uzun vasıtaları, perde olup bir mâni teşkil etmek değil, belki telefon telleri gibi birer vesile-i teshil ve takrib olur. En uzak, en yakın gibidir." (1)

Ağacın kökü ile meyvesi arasındaki mesafede *gövde, dal, budak* ve *yaprak* gibi birçok cüz ve parçalar bulunuyor. Ağacı kumanda eden yeri; kökü olarak düşünürsek, kökün bir meyveyi idare edebilmesi için, aradaki cüz ve parçaları da idare etmesi gerekiyor. Bu zahirde çok zor ve meşakkatli gibi duruyor düşüncesine karşı, Üstad Hazretleri bu cüz ve parçalar zorluk çıkarmak şöyle dursun, kökün en uzaktaki meyveyi yönetmesinde bir kolaylık vesilesidir diyor. Tıpkı telefon tellerinin uzaktaki bir yere ulaşmaya vesile olması gibi...

Evet, telefon telleri sayesinde; Hakkari'deki birisi ile İstanbul'daki birisi anında ve rahatlıkla konuşabiliyor. Demek bu teller araya girerek zorluk değil kolaylık sağlıyorlar. Aynı mana ve mantık, ağacın kökü ile meyvesi arasında da geçerlidir. Kök ile meyve arasında bulunan *gövde, dal, budak* ve *yaprak* gibi cüzler ve parçalar; kökün meyveye ulaşmasında engel ve zorluk değil, kolaylık ve vesile oluyorlar denilmektedir...

(1) bk. [Sözler, Otuz İkinci Söz, İkinci Mevkîf.](#)